

Kvalificering og udvikling af

Masteruddannelserne

på

Danmarks Pædagogiske Universitetsskole

Rapport

udarbejdet af reformudvalget for masteruddannelserne
december 2010

Indholdsfortegnelse

1. Baggrund.....	3
2. Delprojekt 1	4
2.1. Mål og metode	4
2.2. Resultater og diskussion	6
2.2.1. Forskelle og ligheder	6
2.2.2. Masteruddannelsernes kompetenceprofil.....	7
2.2.3. Udfordringer og muligheder	8
2.3. Konklusion og anbefalinger	9
2.3.1. Overvejelser vedr. DPU's Fremtidige masterprofil	9
2.3.2. Rekrutteringsveje og efteruddannelsespotentialer	9
2.3.3. Udbud af masteruddannelser.....	10
2.3.4. Profilerings i forhold til konkurrenter.....	10
2.3.5. Anbefalinger	10
3. Delprojekt 2	12
3.1. Formål	12
3.2. Et internt blik	12
3.3. Konklusion og anbefalinger	14
3.4. Et eksternt blik.....	15
3.4.1. Internt notat	15
3.4.2. Rapport	15
3.4.3. Efter – og videreuddannelsesaktiviteter	16
3.4.4. DAMVAD's arbejdsmarkedsanalyse	17
3.5. Konklusion og anbefalinger	19
4. Delprojekt 3	22
4.1. Formål	22
4.2. Struktur og organisering.....	22
4.3. Konklusion og anbefalinger	27
5. Delprojekt 4	28
6. Udvalgets konkluderende bemærkninger og anbefalinger.....	29
Bilag	33

1. Baggrund

Denne rapport er et resultat af det arbejde, som reformudvalget for masteruddannelserne har gennemført i perioden fra november 2009 til december 2010.

Reformudvalget har bestået af:

Lektor Janne Hedegaard Hansen (formand)

Lektor Monica Carlsson

Lektor Gorm Hansbøl

Lektor Mads Haugsted

Lektor Hanne Kirstine Adriansen

Adjunkt Hanne Knudsen

Som et led i DPUs uddannelsesreform blev udvalget nedsat med henblik på at vurdere og videreudvikle udbudsprofil og struktur på masterområdet samt komme med forslag til det fremtidige udbud af masteruddannelser, baseret på økonomisk og faglige bæredygtighed samt at sikre, at der ikke sker et overlap i uddannelserne. Udvalgets arbejde har taget udgangspunkt i de overordnede visioner og mål for uddannelsesreform 2009-2013.

Reformudvalgets kommissorium blev besluttet i december 2009 og havde som overordnet mål at vurdere og udvikle udbudsprofilen på masteruddannelserne. Kommissoriet følgende fire overordnede mål som udgangspunkt for arbejdet:

- Vurdere forskelle og ligheder mellem DPU's kandidatuddannelser og masteruddannelser, herunder mål og udbudsprofiler
- Vurdere behovet for nye uddannelsesudbud
- Vurdere og komme med forslag til udvikling af struktur og organisering af masteruddannelserne
- Vurdere og udvikle udbudsprofilen på masteruddannelserne

Udvalget har nedsat tre arbejdsgrupper, der hver især har arbejdet med de enkelte dele af udvalgets samlede arbejde. I det følgende vil de enkelte delprojekters analyser og resultater blive præsenteret, for til sidst at fremstille udvalgets samlede anbefalinger.

Januar 2011

2. Delprojekt 1

Masteruddannelsernes kompetenceprofil¹

Ved Hanne Kristine Adriansen og Monica Carlsson

2.1. Formål og metode

Formålet med dette projekt er at afklare og tydeliggøre masteruddannelsernes kompetenceprofil gennem en komparativ undersøgelse af master- og kandidatuddannelseres kompetenceprofiler. Det er en del af arbejdet i masterreformudvalget nedsat i december 2009. Det er tanken, at analyser og konklusioner i projektet kan bruges i forbindelse med revideringen af eksisterende master- og kandidatuddannelser og i udviklingen af nye uddannelser. Projektet vil bidrage til at tilvejebringe forudsætninger for at vurdere DPUs masterudbudsprofil, hvilket ligeledes er en del af masterreformudvalgets arbejde.

Projektet indledtes med analyser af en række foreliggende materialer og undersøgelser, herunder af kvalifikationsrammen² og DAMVADs dimittend- og aftagerundersøgelse³. Analysen af disse dannede afsæt for to fokusgruppeinterviews og et arbejdsseminar med studie- og modulkoordinatorer fra DPUs kandidat- og masteruddannelser. Vi gennemførte to fokusgruppeinterviews med henholdsvis 6 og 4 deltagere samt et arbejdsseminar med 5 deltagere (jf. bilag 1). Analyseresultaterne fra fokusgruppeinterviewene blev fremlagt og diskuteret på et arbejdsseminar med 5 af de koordinatører, som havde deltaget i interviewene med henblik på at validere analysen og give respons på rapportens foreløbige konklusioner og anbefalinger.

Rapportens analyser er struktureret med henblik på at belyse masteruddannelsernes kompetenceprofil, samt forskelle og ligheder mellem kompetenceprofiler i DPUs master- og kandidatuddannelser. De gennemgående analyseperspektiver er vægtning af og relationer mellem akademiske kompetencer, erhvervsrettede kompetencer/praksisorientering, samt relationelle og personlige kompetencer. Rapporten afsluttes med en række konkrete anbefalinger til master- og kandidatuddannelserne, som står overfor at skulle revidere kompetenceprofiler, samt overvejelser vedrørende DPUs fremtidige masterudbudsprofil.

Analysen tager dels afsæt i den kvalifikationsramme, som er grundlaget for formuleringen af kompetenceprofilerne i studieordningerne, dels i den kompetencemodel som er anvendt i DAMVAD-rapporten. For at sætte disse i perspektiv og for at få øje på udfordringerne i brugen af dem diskuteres kvalifikationsrammen og kompetencemodellen i relation til fire uddannelsesinteresser.

¹ Dette er et sammendrag fra projektrapporten som findes på <http://plenum/> (uddannelser, uddannelsesreform).

² <https://www.lovtidende.dk/Forms/L0700.aspx?s31=10&s19=684&s32=2008>

³ DAMVAD (2009) Arbejdsmarkedsanalyse for DPUs uddannelser (udarbejdet af DAMVAD for DPU, Aarhus Universitet).

Kvalifikationsrammen har tre elementer (viden og forståelse, færdigheder samt kompetencer) og er grundlaget for formuleringen af kompetenceprofilerne i studieordningerne. Der kan ud fra en sammenligning af kvalifikationsrammens kompetenceformuleringer peges på fem primære forskelle mellem kandidatuddannelsernes (KA) og masteruddannelsernes (MA) kompetenceprofiler:

- KA skal kunne *vurdere og vælge videnskabelige teorier og metoder*, MA skal kunne *vurdere teoretiske og praktiske problemstillinger*
- KA skal *mestre videnskabelige metoder*, MA skal kunne *anvende videnskabelige metoder*
- KA skal kunne *formidle forskningsbaseret viden*, MA skal kunne *formidle faglige problemstillinger*
- KA skal kunne *styre og udvikle arbejds- og udviklingssituationer*, MA skal kunne *styre og udvikle arbejdsituationer*
- KA skal kunne tage ansvar for *egen faglig udvikling og specialisering*, MA for *egen faglig udvikling*.

DAMVAD benytter en kompetencemodel (se bilag 2) baseret på fire kompetencer med hver fire delaspekter. Modellen er brugt i DAMVAD-rapportens studieordningsanalyse, samt i DAMVADs spørgeskemaundersøgelser med dimittenderne og aftagerne. De fire komponenter er:

- Generiske (almene) kompetencer: Kognitive, analytiske, metodiske og projektledelseskompeter
- Fagspecifikke kompetencer: Teoretisk og praktisk indsigt, fagspecifikke analytiske kompetencer
pædagogiske/didaktiske kompetencer, fagspecifikke ledelseskompeter
- Relationelle kompetencer: Kommunikations-, samarbejds-, sociale og adaptive kompetencer
- Personlige kompetencer: Personlige egenskaber, læringskompetencer, selvledelseskompeter, ledelseskompeter.

I Simonsen og Ulriksens undersøgelse af uddannelserne på RUC ⁴ diskuteres fire interesser i universitetsuddannelser (se bilag 2). Med afsæt i de fire uddannelsesinteresser, kan man se på kompetenceprofilerne i uddannelserne ud fra et perspektiv som ikke udelukker det, der er vanskeligt at operationalisere, nemlig dannelsesperspektiver i uddannelsen (såsom uddannelse til samfundsborger og selvrealisering/udvikling, dvs. selvdannelse). De fire uddannelsesinteresser er:

- Arbejdsmarkedsinteresser (uddannelse som investering)
- Akademisk socialisering (uddannelse til medlemskab)
- Samfundsmæssige interesser (uddannelse til samfundsborger)
- Selvrealisering og selvudvikling (uddannelse som identitetsarbejde)

⁴ Birgitte Simonsen og Lars Ulriksen, 1998: *Universitetsstudier i krise: fag, projekter og moderne studenter*. Frederiksberg : Roskilde Universitetsforlag. ([Skriftserie fra Erhvervs- og voksenuddannelsesgruppen](#) ; nr. 94 (98))

Forestillingen om at universitetsuddannelser kan være rettet mod 'uddannelse til samfundsborger' og forståelsen af 'uddannelse som identitetsarbejde' er ved at forsvinde, samtidigt med at den akademiske socialisering og arbejdsmarkedsinteressen har fået et stærkere fodfæste.

2.2. Resultater og diskussion

2.2.1. Forskelle og ligheder

DAMVADs studieordningsanalyser viser, at de relationelle kompetencer er de mindst vægtede og de fagspecifikke kompetencer de mest vægtede i studieordningerne på både master- og kandidatuddannelsen. Fagspecifikke kompetencer er dog markant mere vægtet på masteruddannelsen end på kandidatuddannelsen. Nogle koordinatører mente, at mens masterens faglighed generelt går i dybden, er specialiseret, så går kandidatens mere i bredden. Dette kan siges at være i overensstemmelse med DAMVADs undersøgelsesresultater, hvor de fagspecifikke kompetencer er markant mere vægtet på masteruddannelsen end på kandidatuddannelsen, og de generiske kompetencer er mere vægtet på kandidatuddannelsen end på masteruddannelsen. Samtidigt vil nogle kandidatuddannelser have en mere afgrænset faglighed og nogle masteruddannelser have en bredere faglighed/tværfaglighed. Dette er i overensstemmelse med bekendtgørelsernes formuleringer (jf. s. 2) som åbner op for både bred og mere specialiseret faglighed. At man har to år til en kandidatuddannelse betyder, at man kan nå mere, måske såvel dybde som bredde. Det ene år til en masteruddannelse begrænser mulighederne, her må man vælge bredde eller dybde.

Deltagerne i interviewene gav udtryk for, at der er en forskel på master- og kandidatuddannelsen, hvad gælder vægtningen af og niveauet på de akademiske kompetencer: Man går mere i dybden med det akademiske, med teorier på kandidatuddannelsen. Akademiske kompetencer er vigtige i begge uddannelser, men der er forskellige tilgange til og formål med de akademiske kompetencer på master- og kandidatuddannelser. Forpligtelsen over for at inddrage eller tage afsæt i praksis, samt at lave en kobling mellem teori og praksis, er større på masteruddannelsen. Flere føler sig ikke forpligtet til at relatere til praksis på kandidatuddannelsen, derfor er praksisorienteringen ofte fraværende her. Koblingen kommer til udtryk to steder: I måden der undervises på og i den måde praksis bliver brugt i eksamensopgaver.

Vægtningen af de akademiske kompetencer, nedtoningen af praksis og dannelsen af en ny (akademisk) faglighed udgør vigtige afsæt for kompetenceprofilen på kandidatuddannelsen. Akademiske kompetencer er også vigtige på masteruddannelsen, men det er forpligtelsen på mødet mellem teori og praksis, som er det helt grundlæggende på masteruddannelsen, og det som især adskiller masteruddannelsen og kandidatuddannelsen.

2.2.2. Masteruddannelsernes kompetenceprofil

I diskussionen af differentieringsmuligheder mellem masteruddannelserne stillede koordinatorerne spørgsmålstegn ved, om forskellene kan og skal fremgå tydeligere, og i så fald om det skal fremgå af studieordningerne. Flere pegede dog også på muligheden for at profilere deres masteruddannelse ved at vægte enten akademiske og praksisorienterede kompetencer, idet der lader til at være en forskel mellem masteruddannelserne netop i forhold til, hvor akademiske eller praksisorienterede de er.

Koordinatorerne ser den akademiske interesse som central i masteruddannelsen, men forståelserne af og billederne på, hvordan de erhvervs/praksisorienterede kompetencer er koblet til den akademiske kompetencer, er forskellige, ligesom vægtningen af hhv. akademiske og praksisorienterede kompetencer er forskellig. En af kandidatkoordinatorerne mente, at de akademiske og de erhvervsrettede/praksisorienterede kompetencer skal integreres, mens flere masterkoordinatorer brugte udtrykket "at gå på to ben" – praksiskompetencerne skal udvikles på lige fod med de akademiske kompetencer.

Som nævnt ovenfor er forpligtelsen over for at inddrage eller tage afsæt i praksis, samt at lave en kobling mellem teori og praksis, det helt grundlæggende på masteruddannelsen. Det praksisorienterede består i, at der i undervisningen tages afsæt i praksis, og at teori og praksis kobles med henblik på at udvikle praksis. I diskussionen om praksisorienterede kompetencer påpegede flere koordinatorer, at de studerende på masteruddannelsen ikke får redskaber, men at advisory board tilsyneladende har den forestilling.

De akademiske kompetencer og den forskningsbaserede undervisning på masteruddannelsen ses af koordinatorerne som en vigtig differentieringsmulighed i forhold til diplom- og professionsmasteruddannelser. Muligheden for at vægte de akademiske kompetencer yderligere opfattes dog som en risiko, flere pegede på, at fokus på det akademiske kan skræmme nogle væk fra uddannelserne. I resultaterne fra DAMVADs undersøgelse, peges der tilsvarende på en stor forskel i vægtningen af de generiske (almene akademiske) kompetencer i studieordningerne på masteruddannelserne (jf. bilag 3, fx 0 registreringer på medborgerskab og 4 på voksenuddannelse).

Diskussionen om de akademiske kompetencer handlede også om akademisk skriftlighed versus akademisk mundtlighed. Flere koordinatorer pegede på, at det mundtlige er vigtigt, at der fokuseres meget – måske også for meget – på det skriftlige, og at vægte akademisk mundtlighed er en mulig profileringsmulighed på enkelte uddannelser, herunder på børnelitteratur. Der var enighed om, at holdstørrelsen er vigtig for at der i undervisningen kan arbejdes med akademisk mundtlighed og generelt for muligheden for at kvalificere personlige og relationelle kompetencer.

Der er ifølge DAMVADs undersøgelse en stor forskel mellem masteruddannelserne, hvad gælder vægtningen af de personlige kompetencer, fx 0 registreringer på social-

pædagogik og 3 registreringer på ledelse. Hvad angår de relationelle kompetencer, vægter alle masteruddannelser et bestemt aspekt – kommunikation – men ellers er der ret store forskelle i vægtningen. I diskussionen af kompetencerne mente nogle koordinatorene, at udviklingen af personlige og relationelle kompetencer må ligge i brugen af studiegrupper eller i undervisningsformen, mens andre pegede på, at det er så centralt for deres uddannelser, at de ville overveje at skrive det ind i kompetenceprofilerne. Der er enighed om, hvis uddannelserne vil bruge det som profileringsvej, så bør det beskrives tydeligt i studieordningerne enten under arbejdsformer, eller som en del af kompetencebeskrivelsen.

2.2.3. Udfordringer og udviklingsmuligheder

Arbejdsseminaret omhandlede den problematik, at vi har standardiserede og implicite kompetenceprofiler og ønsker differentierede og eksplicite kompetenceprofiler.

Formålet med standardiserede kompetencebeskrivelser inden for hvert uddannelsesniveau er et gennemskueligt europæisk uddannelsesmarked. Men brugen af kvalifikationsrammen ser desværre også ud til at lede til standardisering af kompetenceprofiler på DPUs masteruddannelse, da profilerne er relativt ens formuleret. En af de udfordringer, som fokusgrupperne beskriver, omhandler netop om brugen af kvalifikationsrammen: Rammen opleves som en stram matrix (dvs. som styringsredskab) og vurderes at lede til en uhensigtsmæssig standardisering af kompetencebeskrivelser. Anbefalingen i tilknytning hertil er, at vi i udviklingen af masteruddannelserne ikke bruger den som en regulerende ramme, men udnytter det fortolkningsrum der faktisk er. (Jævnfør Allais (2007) og Young (2007) som skelner mellem at bruge kvalifikationsrammen som et redskab til styring (regulerer aktører og adfærd) og som et redskab som fremmer kommunikationen om læring (guider aktører og adfærd)).⁵

DAMVAD-rapporten anbefaler, at DPUs uddannelser skal vægte relationelle og personlige kompetencer højere, end der gøres nu. Der er imidlertid ikke grundlag for konklusionen, da dimittenderne ikke er blevet spurgt om disse kompetencer bør vægtes højere på DPU. Dimittenderne (især masterdimittenderne) kan via deres erhvervs-erfaring eller tidligere uddannelse allerede have udviklet kompetencerne – og svaret ud fra denne forståelse. Diskussionerne af DAMVADs anbefaling rejste spørgsmål som: Hvorfor er de personlige og relationelle kompetencer ikke synlige i masteruddannelsernes kompetenceprofil? Koordinatorerne mente, at de personlige og relationelle kompetencer bliver tilgodeset i lærings- og undervisningsformer (seminarundervisning, kollektiv vejledning, eksamensformer baseret på projektarbejdsformer), men at de ikke er ekspliciteret i kompetenceprofilerne i studieordningerne.

Er dannelse og identitetsarbejde ikke centralt i en videregående uddannelse? Kvalifikationsrammen leder til en indsnævring af uddannelsernes mål, hvor studieordningerne med afsæt i rammen kun kommer til at formulere sig om læringsmål (i kom-

⁵ Allais, S. M. (2007) Why the South African NQF failed: Lessons for countries wanting to introduce national qualification frameworks. I: European Journal of Education, vol. 42. No. 4.; Young, M. (2007) Qualification frameworks: some conceptual issues. I: European Journal of Education, vol. 42. No. 4.

petenceprofilerne – som kun kan beskrives i "at vide", "at kunne" og "at gøre" termer) – og ikke om dannelsesmål. Men kvalifikationsrammen forhindrer os ikke i at skrive dannelsesperspektiverne ind i formålsbeskrivelserne i studieordningerne og i undervisningsplanerne. Hvad angår muligheden for at inddrage dannelsesperspektiver i kompetenceprofilerne i DPUs uddannelser understreger koordinatorene, at dannelsesperspektiver er væsentlige interesser i uddannelserne, men at akademisk socialisering og praksisorientering er overordnet dannelsesperspektiver i uddannelserne. De fire uddannelsesinteresser ses som relaterede, og der peges på, at i en alsidig uddannelse må man komme hele vejen rundt.

Der er en forbindelse mellem nogle master- og kandidatuddannelser fx børnelitteratur og dansk didaktik, mens andre ikke har en master- eller kandidatækvivalent fx LAICS eller Pædagogisk Psykologi. Man kunne godt tænke mere strategisk i forhold til at skabe synergi mellem de forskellige efter- og videreuddannelsesstilbud på DPU. Kan man fx lave rekrutteringsveje? Især på Børnelitteratur er der tænkt over dette med en række forskellige uddannelses- og kursustilbud. Disse ideer kan andre master- og kandidatuddannelser lære af.

2.3. Konklusion og anbefalinger

2.3.1 Overvejelser vedrørende DPUs fremtidige masterudbudsprofil

Diskussionerne undervejs i dette projekt om masteruddannelsernes kompetenceprofil har givet anledning til følgende overvejelser som kan bidrage til udviklingen af masterudbudsprofilen.

Hvordan ser masterudbuddet ud om 5 år? Om 5 år ses masterudbuddet i tæt sammenhæng med det samlede uddannelsesudbud på DPU: Bachelor-, kandidat-, og masteruddannelser og efter- og videreuddannelseskurser. Den samlede DPU uddannelsesudbudsprofil er tæt koblet til DPUs forskningsprofil, hvor bachelor- og kandidatudbuddet afspejler DPUs langsigtede forskningsprioriteringer, masterudbuddet de 5-10-årige forskningsprioriteringer og kursusudbuddet de uddannelsesbehov, som kan opfyldes på kortere sigt. Nye masteruddannelser udvikles med afsæt i erfaringer fra kurser inden for samme område; dele af masteruddannelser, som har haft få studerende, videreudvikles til kurser, og masteruddannelser, som vist sig bæredygtige over en 5-10-årig periode, videreudvikles til kandidatuddannelser.

2.3.2. Rekrutteringsveje og efter- og videreuddannelsespotentialer

DPU har efteruddannelseskurser som tager afsæt i dele af en masteruddannelse, og som fungerer som rekruttering til denne masteruddannelse. Som eksempel kan nævnes masteren i børnelitteratur som laver forfatterkurser, et andet eksempel er et kursusforløb i positiv psykologi under DPUs summer school 2010, som tager afsæt i et udkast til en ny masteruddannelse i positiv psykologi. Vi har desuden erfaringer med

at tilbyde skræddersyede mastermodulforløb til en bestemt aftagergruppe, fx en/flere kommuner, eller en professionshøjskole. Masteren i vejledning og masteren i professionsudvikling har erfaring med sådanne forløb, og modulet fungerer som rekruttering til masteruddannelsens øvrige moduler. De nye masteruddannelser, der er på vej, udbydes som 3 x 5 ECTS moduler med henblik på at etablere et efter- og videreuddannelsesudbud, som kan opfylde behovet for kortere kurser, de eksisterende masteruddannelser kan ved behov udvikles i samme retning.

2.3.3. Udbud af masteruddannelser

DPU har udbudt masteruddannelser siden 2001, og er gået fra 3 til 17 uddannelser, og 3 nye uddannelser er på vej i 2010. Spørgsmålet er, om dette fører til, at vi kommer til at konkurrere med os selv? Dette har været diskuteret undervejs i projektet. I det uddannelsesøkonomiske reformarbejde i 2010 er et af målene at nedbringe antallet af uddannelser med få studerende (dvs. flere uddannelser med flere studerende). Grundet masteruddannelsernes afsæt i bestemte praksisområder og forskningsprogrammer, er det svært at forestille sig, at der kan etableres et masterudbud baseret på få uddannelser med mange studerende. Samlæsning/klyngeundervisning på tværs af uddannelserne, samt udvikling af nye retninger inden for den fleksible master har været drøftet som en mulighed for at imødekommer forventningen om større hold. Som nævnt ovenfor, er det oplagt at tænke masteruddannelserne ind i resten af uddannelsesudbuddene på DPU og dermed overveje, om et uddannelsesudbud skal være som masteruddannelse eller om det kan være mere hensigtsmæssigt med en anden form for kursusudbud.

2.3.4. Profilerings af DPUs uddannelser i forhold til konkurrenter

Ved afslutningen af fokusgrupper og arbejdsseminarer udtrykte flere koordinatorene en interesse for at fortsætte diskussionen af det særlige ved DPUs uddannelser, med henblik på at udvikle en pædagogisk og didaktisk praksis, som kunne være vores kendetegn. Som en af koordinatorene sagde: *Det sunde kendetegn bør være, at alle kan mærke, walk the talk. Pædagogikken skal afspejle hvad vi underviser i* (KA: Didaktik). Dette er en af anbefalingerne i rapporten: At der skal skabes rammer som gør det muligt for koordinatorene at udvikle en DPU pædagogisk og didaktisk praksis, der kan fungerer som et brand i konkurrencen med andre uddannelsesudbud.

2.3.5. Anbefalinger

- Brug kvalifikationsrammen som et guidende redskab, der fremmer kommunikationen om læring og ikke som et redskab til styring
- Sørg for at studieordningen afspejler, *hvordan* uddannelsen inddrager og tager afsæt i praksis, og hvordan teori og praksis kobles på uddannelsen
- Skab rammer for at koordinatorene kan diskutere og udvikle en fælles pædagogisk/didaktisk praksis, hvor forskellige opfattelser af kompetencer, vægtninger af kompetencer og tilrettelæggelser af læreprocesser sættes i fokus

- Brug de akademiske kompetencer og den forskningsbaserede undervisning på masteruddannelsen som en differentieringsmulighed i forhold til diplom- og professionsmasteruddannelser
- Overvej følgende profileringsmuligheder:
 - en specialiseret faglighed eller en bredere faglighed/tværfaglighed?
 - mere praksisorienteret eller mere akademisk orienteret (herunder akademisk mundtlighed)?
 - tænke personlige og/eller relationelle kompetencer ind?
 - tænke dannesperspektiverne (dannelse til medborger og dannelse) ind?

3. Delprojekt 2

Vurdering af behovet for nye uddannelsesstilbud

Ved Mads Haugsted, Gorm Hansbøl og Janne Hedegaard Hansen

3.1. Formål

Formålet med delprojektet har været at undersøge hvordan behovet for udbud af masteruddannelser kan vurderes og bestemmes på et kvalificeret og nuanceret grundlag. Udgangspunktet har været, at et sådan behov både må vurderes på et internt grundlag med fokus på forskningsmiljøer, faglighed og økonomi. Samt på et eksternt grundlag med fokus på praksisfeltens behov for viden og kompetenceudvikling. Således er formålet at tilvejebringe relevante præmisser for beslutninger angående masteruddannelsernes igangsættelse, udvikling eller afvikling, samt et grundlag for at kvalificere strategier for markedsføring og af samarbejdet med relevante aftagere.

3.2. Et internt blik

Denne del af undersøgelsen retter sig mod et internt blik. Det vil sige DPU's eksisterende forskning og viden, som med rette kunne formidles gennem masteruddannelserne. Udvalget har på baggrund af interviews og møder med størstedelen af DPUs forskningsprogramledere undersøgt muligheden for at udvikle nye masteruddannelser eller bidrage til de allerede etablerede masteruddannelser. Formålet har været at undersøge, hvordan eksisterende forskning kan bidrage til udvikling af eksisterende såvel som nye masteruddannelser.

Møderne er afholdt enkeltvis eller i grupperinger, mens nogle programledere har bidraget med mails eller fremsendt konkrete forslag. Endelig er der afholdt møde med et par enkelte programledere på baggrund af allerede udarbejdede initiativer. Alle har på denne måde haft mulighed for at ytre sig.

Der har generelt været en udpræget interesse for masterområdet hos programlederne, som peger på mange nye idéer, visioner og konkrete forslag. I materialet tegner der sig to hovedlinjer hvad angår fremtidens masteruddannelser:

- nytænkende masteruddannelser der går på tværs af institutter og programmer
- ideer til enkeltmoduler, som kunne tænkes udbudt som et element i en kommende fleksibel master eller som toninger i tilknytning til kommende eller allerede etablerede masteruddannelser.

I afdækningen af forskningsprogrammernes mulige bidrag til udvikling af masteruddannelserne, har vi valgt ikke at begrænse programledernes idéer og input til at være

realiserbar inden for den eksisterende struktur men ladet idéerne flyde frit med henblik på at få indsigt i det videnspotentiale, forskningsprogrammerne og forskningsenhederne rummer.

De deltagende programledere er blevet opfordret til at sende forslag og skitser i forlængelse af drøftelserne. Disse bidrag bliver i det efterfølgende nævnt ved overskrift, mens bidragene i deres fulde længde fremgår af bilag 1.

Idéer, visioner og forslag til udvikling af masteruddannelserne:

- 1) Master study in "Good and healthy school" –toning af Master i skoleudvikling.
Ved Venka Simovska
- 2) Masteruddannelse i mediering – en vision om en master rettet mod læringsagenter indenfor det non-formelle område.
Ved Jeppe Læssøe og Thomas Nicolai Pedersen
- 3) Medier og it i læringsperspektiv, Visuel kultur som pædagogisk fagområde -
Forslag om to flexible moduler, der tilbydes på alle masteruddannelser.
Ved Mie Buhl & Karin Levinsen
- 4) Idé til ny master i museumsdidaktik med arbejdstitlen: "læreprocesser på museer og samlinger - Kreative processer og kunstneriske metoder i læring". I samarbejde med Louisiana.
Ved Ingelise Flensborg og Lisa Gedde
- 5) Idé til toning af den fleksible master i relation til de videregående uddannelsers pædagogik.
Ved Tina Bering Keiding
- 6) Idé til særligt mastermodel som integreret del af en projektansøgning. Dels for at sikre kompetence- og kvalifikationsudvikling af de involverede professionelle praktikere. Dels for at udvikle eksternt finansierede 'særlige sideløbende moduler', der umiddelbart kan skrives ind i ét af de eksisterende studieordnings moduler men med den forskel fra den 'brede' socialpædagogiske master, at der er særligt fokus på ét af professionsområdets indsatsfelter
Ved Søren Langager
- 7) Idé til udvikling af master i ungdomspædagogik
Ved Jens Christian Nielsen
- 8) Idé til udvikling af Master i Samtidsdiagnostik
Ved Søren Christensen

3.3. Konklusion og anbefalinger

Samlet set har de enkelte forskningsprogrammer og forskningsenheder bidraget med idéer til og perspektiver på DPU's masteruddannelser, der kan bidrage som grundlag for en kvalificering af det videre arbejde med at udvikle masteruddannelser inden for rammerne af en fælles profil. Materialet vidner om, at der på DPU eksisterer forskningsbaseret viden, der med fordel kunne understøtte udviklingen af de eksisterende masteruddannelser samt bidrage til udvikling af nye masteruddannelser. Udvalget finder det meget vigtigt, at den eksisterende forskning formidles gennem masteruddannelserne med henblik på at bidrage til at kvalificere de professionelle og professionerne.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der i højere grad tænkes i at indarbejde et mastermodul i praksisnære forskningsprojekter. Det sikrer en kobling mellem forskning og forskningsformidling, samt et sikkert økonomisk grundlag for planlægning af uddannelsen. Det giver endvidere aftagerne adgang til målrettet forskningsbaseret videreuddannelse.

DPU har allerede erfaringer med at tilbyde skræddersyede mastermodulforløb til en bestemt aftagergruppe, som dog ikke har tilknytning til et specifikt forskningsprojekt. Til eksempel master i vejledning og master i professionsudvikling. Erfaringen er blandt andet, at et sådan forløb fungerer godt som rekruttering til uddannelsens øvrige moduler. Ved at opdele moduler i 3x5 ECTS kan behovet for kortere kurser også opfyldes.

Arbejdsgruppen anbefaler endvidere, at DPU i højere grad understøtter udviklingen af masteruddannelser i samarbejde med eksterne aktører, til eksempel en master i museumspædagogik i samarbejde med Louisiana.

Endelig anbefaler arbejdsgruppen, at der fortsat er en tæt sammenhæng mellem specifikke forskningsprogrammer og specifikke masteruddannelser. Men at der også skabes mulighed for, at andre forskningsprogrammer kan bidrage med deres viden og forskning. Enten ved at udbyde et helt modul eller ved at udbyde hvad der til eksempel svarede til 1/3 modul. Udvalget anbefaler, at der udvikles en øget fleksibilitet, som kan sikre de studerendes mulighed for at sammensætte en uddannelse, der netop retter sig mod deres specifikke faglige og professionelle behov. Altså en øget specialisering gennem øget fleksibilitet ved at masteruddannelserne organiseres med afsæt i ét forskningsprogram, men med bidrag fra andre forskningsprogrammer også. Der kunne være tale om en 'styret, fleksibel master'.

3.4. Et eksternt blik

Denne del af undersøgelsen retter sig mod et eksternt blik, det vil sige aftageres behov for tilegnelse af ny forskningsbaseret viden, kompetenceudvikling og efteruddannelsesbehov.

Som et led i forsøget på at skærpe udbudsprofilen for DPU's masteruddannelser, har udvalget valgt at undersøge, hvordan det er muligt at udarbejde behovsanalyser, der tager afsæt i en fælles profil og samtidig orienterer sig mod eksternt orienterede behov for vidensudvikling og efteruddannelsesbehov.

Formålet med denne del af udvalgets arbejde har været at:

1. Vurdere behovet i relation til et eksternt fokus på praksisfelternes behov for viden og kompetenceudvikling.
2. Bidrage med præmisser for beslutninger om at udvikle masteruddannelserne eller igangsætte nye masteruddannelser
3. Kvalificere strategier for markedsføring og samarbejde med relevante aftagere.

I det følgende vil udvalgets redegørelse for 4 undersøgelser blive fremlagt og sammenholdt med forskningsprogrammernes udtalelser. På denne baggrund fremsætter udvalget anbefalinger vedr. masteruddannelsernes interne udvikling og eksterne tilpasning til arbejdsmarkedet med særligt fokus på en fælles og skærpet profil.

3.4.1. Internt notat

I et internt notat fra arbejdsgruppen om masteruddannelser, DPU 2008, peges der ud over Ud over at pege på udviklingen af studiemiljø og undervisningsformer peges der i notatet på vigtigheden af at udvikle en økonomisk gennemskuelighed, der kan indgå i vurderinger af uddannelsernes lønsomhed og fremtidige udbud.

Derudover peges på en styrkelse af studiemiljøet samt etablering af fællesforelæsninger på tværs af masteruddannelserne og klyngeundervisning, hvor flere uddannelser har undervisning inden for samme felt.

3.4.2. Rapport

I en rapport om efter- og videreuddannelse rettet mod ansatte i uddannelsessektoren, Aarhus Universitet 2009 peges der på følgende:

1. Rapporten peger på, at ingen masteruddannelser specielt er tilrettelagt for gymnasielærere
2. DPU har ikke udnyttet den såkaldte tompladsordning
3. Efterlyser et samarbejde med professionshøjskolerne

4. Master i voksenuddannelse overlapper med RUC's master med sammen titel. Der er delvis overlapning mellem Master i evaluering og læring, undervisning og uddannelse med Syddansk Universitets Master i evaluering og Master i læreprocesser ved Aalborg Universitet. I alt er der 7 masteruddannelser ved Aarhus universitet, der vurderes at overlappes med uddannelser på andre universiteter.

Rapporten kommer med seks anbefalinger:

1. Prioriter den "pædagogiske hovedvej" (dvs. undervisere i grundskolen, de gymnasiale uddannelser, professionshøjskoler og universiteter) gennem uddannelsessystemet som indsatsområde
2. Styrk strategier baseret på samarbejde med eksterne parter
3. Fasthold forskningsbaseringen og kvaliteten i EVU (Efter- og Videregående Uddannelse) tilbud.
4. Styrk synlighed, rekruttering og markedsføring.
5. Lav en stærk intern organisering, som både er central og decentral.
6. Styrk incitaments- og støttestruktur i forhold til underviserne.

3.4.3. Efter og Videreuddannelsesaktiviteter

I en rapport om efter - og videreuddannelsesaktiviteter i organisation og ledelse ved Aarhus Universitet 2009 fokuseres der specifikt på aktiviteter i organisation og ledelse, men indeholder også generelle aspekter, der retter sig mod en bredere forståelse af udbud og efterspørgsel af EVU uddannelser. Der peges på betydningen af:

1. Fællesadministrationen skal indtage en aktiv rolle i forhold til at hjælpe med at identificere, rekruttere, følge og evaluere på projekter og EVU-aktiviteter
2. Mere fleksibilitet i ECTS tildeling til kurser i konkurrence med udenlandske universiteter og private udbydere (ECTS måler arbejdsmængden i de enkelte kurser)
3. Skabe kontakter på tværs af fakulteterne
4. Aarhus Universitet har særlige muligheder for at lægge vægt på pædagogik, læring og didaktik (Universitetspædagogik Netværk – DPU) med henblik på at udvikle en Code of Conduct, som giver mastere ved AU en særlig profil, der kan brandes
5. En "Blue sky innovation", hvor ledelsen skuer ud i verden med henblik på at skabe fremtidige tværfaglige, internationale samarbejder mellem relevante institutioner og AU
6. Større udnyttelse af Aarhus Universitets internationale netværk
7. Administrationen må ikke sætte stopper for tværfaglige samarbejder på tværs af institutioner
8. Styrkelse af fakulteternes markedsføring og deltagerhåndtering
9. Der skelnes mellem tre typer af udbydere:

- a. Forskningsbaserede vidensinstitutioner
 - b. Professionshøjskoler og erhvervsakademier
 - c. Private udbydere
10. De forskningsbaserede vidensinstitutioner leverer ydelser, som ideelt set er forskningsbaserede. De søger ideelt set at præsentere deltagerne for den nyeste viden på området og har et sigte om at give deltagerne reflektoriske kompetencer indenfor området snarere end konkrete færdigheder. Deltagerne skal f.eks. kunne forstå grundlæggende teorier på et område (f. eks. ledelse) og kunne bruge denne viden til at forholde sig kritisk til forskelle mellem forskellige kvalitetsledelsessystemer i højere grad end at mestre et af disse systemer (Elkjær, 2009, s. 31)
11. Forslag til Code of Conduct vedr. kurser:
- a. Underviserne starter et kursus med at give hånd til alle kursister, når de ankommer
 - b. Alle kurser starter med at underviserne spørger ind til kursisterne forventninger
 - c. Ingen oplæg fra underviserne må være på mere end 20 min, herefter skal der være en øvelse, diskussion eller andet.

3.4.4. DAMVAD's Arbejdsmarkedsanalyse

I DAMVAD's arbejdsmarkedsanalyse, udarbejder for DPU's uddannelser -, dimittend- og aftagerundersøgelse 2009 fremgår følgende:

A. Efterspørgselsprofil, karriereskift og løn

Undersøgelsen peger på, at virksomheder og institutioner på arbejdsmarkedet i stigende grad efterspørger medarbejdere med generiske kompetencer ("det vil sige faglige kompetencer til eksempelvis at analysere problemstillinger og gennemføre undersøgelser" ved siden af de fagspecifikke kompetencer ("det vil sige specialiserede kompetencer inden for pædagogik, didaktik og uddannelsesvidenskab"). Dertil formuleres et stigende ønske om relationelle og personlige kompetencer. Dvs., at kunne facilitere sociale relationer, kommunikations- og formidlings kompetencer samt vise personlig integritet, selvledelseskompetencer og evne til løbende faglig udvikling (DAMVAD, s. 3;106, 2009).

Undersøgelsen peger på, at flertallet af mastere (89%) fortsat er i en eksisterende stilling eller har fået nye jobs inden for deres masteruddannelsesfelt. At det er forventeligt, da en masteruddannelse mere er med til at styrke kvalifikationer i eksisterende stilling end at muliggøre et karriereskift. Der er heller ikke tegn på væsentlige ændringer i lønniveau (DAMVAD, s. 7 ff., 2009).

B. Dimittendernes arbejdsmarkedspotentiale

Det er i overvejende grad den offentlige sektor der efterspørger mastere med en kompetenceprofil fra DPU. Kendskabet til DPU er meget begrænset i den private sektor (DAMVAD, s.10, 2009).

Masteruddannelserne er karakteriseret ved at lægge mest vægt på de generiske og de faglige kompetencer, hvorimod aftagerne i højere grad vægter de relationelle og personlige kompetencer.

Inden for den offentlige sektor har masterne deres potentiale inden for forvaltnings-, børne- og uddannelsesområdet. Feltet kan udvides med jobmuligheder inden for ledelse, organisationsudvikling og analysearbejde. Inden for det private område ligger potentialet inden for organisationer, der satser på innovation, videndeling og fornyelse.

C. DAMVAD rapportens anbefalinger:

Rapporten fremsætter en række af anbefalinger. Vi har her valgt at inddrage alle rapportens anbefalinger for efterfølgende at kommentere nogle få af dem.

1. Indgå strategiske partnerskaber med aftagere om udvikling af uddannelser
2. Inddrage aftagere i den løbende undervisning
3. Identificere aftagere som "kerneaftagere" og nye potentielle aftagere
4. Fasthold forskningsbaseringen og kvaliteten i EVU tilbud
5. Tydeliggøre masternes kompetenceprofiler
6. Tydeliggøre relevansen for arbejdsmarkedet
7. Smidiggøre den eksisterende ECTS model på 15 ECTS point for hvert modul.
8. Styrke rådgivning og forventningsafstemning i forbindelse med studievalg og – start, således at de studerende er klar over forskellen på kompetenceprofilerne på master- og kandidatuddannelser. Dvs. styrke studievejledningen, herunder anbefale de studerende at målrette deres opgaver mod arbejdsmarkedet med henblik på arbejdsmarkedsmuligheder
9. Styrke DPU-uddannelsernes forankring i praksis gennem øget sammenhæng mellem uddannelsernes kompetenceprofil og arbejdsmarkedets kompetencebehov gennem styrkelse af anvendelse af teori i løsningen af konkrete opgaver
10. Styrke gruppearbejde og arbejdet i studiegrupper
11. Styrke casebaseret undervisning med afsæt i forskningsprogrammerne.
12. Styrke fokus på organisationers reelle problemstillinger i samarbejde med aftagerne
13. Understrege værdien af praksiserfaring
14. Styrke dimittendernes evne til at formulere og formidle deres generiske kompetencer
15. Styrke afstemningen af masteruddannelsernes kompetenceprofil med aftagerens behov for styrkelse af behov, der ikke er fagspecifikke som relationelle og

- personlige kompetencer som f.eks. kommunikations- og samarbejdskompetencer, faglig integritet og kvalitetssikring samt selvledelseskompetencer samt
16. Målrette masteruddannelserne eller dele af uddannelserne mod specifikke aftagerfelter evt. i samarbejde med andre udbydere.
 17. Styrke det sociale miljø med fagligt relevante arrangementer
 18. Styrke kontakten til dimittender via alumni og fælles arrangementer.
- (DAMVAD, s. 12 ff.; s. 81 ff, 2009)

I punkt 2 fremhæves inddragelsen af aftagere i undervisningen. Hvis der er tale om undervisning, må det være en forudsætning, at alle undervisere har den nødvendige akademiske baggrund for undervisningen. Det bør også være en forudsætning at undviserne har en tilknytning til et forskningsprogram. Hvis man ønsker praktikere involveret i undervisningen må disse hentes blandt de studerende, idet disse har mindst 2 års praksiserfaring, når de optages på en masteruddannelse.

Rapporten fremhæver i punkt 9 praksis betydning og antyder nærmest en sammenhæng mellem teori og praksis, der kan føre til teoriens omslag i praksis med udgangspunkt i et ønske om løsningen af organisationers specifikke behov. En sådan overførsel fra teori til praksis er efter vores opfattelse ikke mulig. Teorien tilfører en viden og forståelse af det fænomen, der er i fokus og muliggør det bedst mulige valg af handlinger, hvorved der udvikles nye kompetencer. Derfor er det efter vores opfattelse særligt forskningsprogrammernes opgave at udforske programmets felt med henblik på at udvikle ny viden om og forståelse af feltet.

Aftagernes ønske i punkt 12 om særligt at styrke dimittendernes relationelle og personlige kompetencer er ikke ønskeligt at gøre til et grundelement i et universitets virke, hvor fokus er på viden og faglighed. Det er dog ikke udelukket, at det kan have en særlig plads i udvalgte mastere. Man må heller ikke se bort fra, at der finder en betydelig dannelse sted i løbet af en uddannelse, hvor relationelle og personlige kompetencer udvikles som sidegevinst.

3.5. Konklusion og anbefalinger

Analysen fører, med afsæt i internt notat fra arbejdsgruppen om masteruddannelser, DPU 2008, rapport om efter- og videreuddannelse rettet mod ansatte i uddannelsessektoren Aarhus Universitet 2009, Efter og Videreuddannelsesaktiviteter i organisation og ledelse ved Aarhus Universitet 2009 og DAMVAD rapporten 2009, til følgende anbefalinger med henblik på at styrke masteruddannelsernes potentiale på det offentlige og det private arbejdsmarked.

Udvalget har valgt at pege på nogle helt centrale elementer, som vi anbefaler, at der i de enkelte masteruddannelser i studienævnet og på ledelsesniveau arbejdes videre med at realisere. Nogle af anbefalingerne er allerede realiseret i et samarbejde mellem Master i socialpædagogik og Master i specialpædagogik om klynkning af undervisning samt samarbejde med eksterne aftagere. Endvidere er der etableret fælles

undervisning i hvert semester for alle modul 1, 2 og 3 samt særligt tilrettelagte forløb for modul 4.

1. Et øget samarbejde med aftagerorganisationer gennem indgåelse af kontrakter, der dels har et forskningsmæssig fokus, dels indskriver et antal studerende på et udvalgt mastermodul, som vist i *Forskningsprogrammet Social- og specialpædagogik i et inkluderende perspektiv*, der har indgået eksternt finansierede forsknings- og udviklingsprojekter inden for de social- og specialpædagogiske områder, der indebærer forventninger om en 'tillægsgevinst' i form af konkret kompetence- og kvalifikationsudvikling af et antal involverede professionelle praktikere (kombineret anvendt og grundforskning) i sideløbende mastermoduler
2. Indgå strategiske partnerskaber med aftagere om udvikling af uddannelser samt målrette masteruddannelserne eller dele af uddannelserne mod specifikke aftagerfelter evt. i samarbejde med andre udbydere
3. Smidiggøre den eksisterende ECTS model på 15 ECTS point for hvert modul med enheder på f.eks. 5 ECTS point med henblik på at skabe grundlag for specialisering gennem fleksibilitet
4. Udvikle en Code of Conduct, som giver mastere ved AU en særlig profil, der kan brandes. Herunder brande masternes kompetenceprofiler med tydeliggørelse af fokus på forskningsbaseringen
5. Identificere aftagere som "kerneaftagere" og nye potentielle aftagere
6. Tydeliggøre relevansen for arbejdsmarkedet gennem målrettet markedsføring
7. Sikre, at masteruddannelserne skal levere ydelser, som ideelt set er forskningsbaserede. De skal ideelt set søge at præsentere deltagerne for den nyeste viden på området og har et sigte om at give deltagerne reflektoriske kompetencer indenfor området snarere end konkrete færdigheder. Deltagerne skal f.eks. kunne forstå grundlæggende teorier på et område og kunne bruge denne viden til at forholde sig kritisk til forskelle mellem forskellige teorier om feltet i højere grad end at mestre en af disse teorier
8. Styrke og udvikle VIP'ernes pædagogiske kompetencer, herunder IT-kompetencer
9. Udvikle en økonomisk gennemskuelig model, der kan indgå i vurderinger af uddannelsernes lønsomhed og fremtidige udbud
10. Styrke studienævnets medindflydelse på udviklingen af uddannelserne
11. Styrke rådgivning og forventningsafstemning i forbindelse med studievalg og –start, således at de studerende er klar over forskellen på kompetenceprofilerne på master- og kandidatuddannelser. Dvs. styrke studievejledningen herunder anbefale de studerende at målrette deres opgaver mod arbejdsmarkedet med henblik på arbejdsmarkedsmuligheder
12. Styrke gruppearbejde og arbejdet i studiegrupper
13. Styrke casebaseret undervisning med afsæt i forskningsprogrammerne i det omfang, det er relevant for de temaer, der arbejdes med

14. Styrke det sociale miljø med fagligt relevante arrangementer
15. Styrke kontakten til dimittender via alumni og fælles arrangementer.

Punkterne skal ses som en række af anbefalinger og mulige fokuspunkter i det videre arbejde med at udvikle og kvalificere masteruddannelserne, skabe en skærpet fælles profil for masteruddannelserne samt skærpe og målrette markedsføringen.

4. Delprojekt 3

Vurdering af og forslag til udvikling af struktur og organisering

Ved Mads Haugsted, Gorm Hansbøl og Janne Hedegaard Hansen

4.1. Formål

Formålet med delprojekt 3 har været at undersøge mulighederne for i højere grad at samarbejde på tværs af masteruddannelserne med det formål at udarbejde et konkret forslag til en ny organisering af masteruddannelserne, der har som mål at sikre kvaliteten i uddannelserne og i uddannelsestilbuddene, skabe rum for udvikling af faglige miljøer, understøtte en større fleksibilitet både i forhold til de studerendes valgmuligheder men også i forhold til den enkelte uddannelses mulighed for at nytænke og udvikle, samt forbedre studiemiljøet. Idéen er at tænke profil, udbud, struktur og point-system sammen på en ny måde uden at miste muligheden for specialisering.

Således har udvalget arbejdet ud fra målet om at:

- Vurdere og komme med forslag til udvikling af struktur og organisering af undervisningen på masteruddannelserne – med særlig fokus på at undersøge mulighederne for at klynge uddannelserne i overordnede og tværgående temaer

4.2. Struktur og organisering

Da målet er at understøtte og kvalificere en fælles profil på masteruddannelserne og dermed understøtte udviklingen af en skarpere udbudsprofil, er det udvalgets vurdering, at det bliver nødvendigt at organisere og strukturere uddannelserne på en måde, som netop understøtter udviklingen af en fælles profil. Udvalget har derfor ønsket at skabe et tættere samarbejde mellem de enkelte uddannelser samt udnytte de fællesheder, som allerede eksisterer på tværs af uddannelserne – også med henblik på at skabe synergi, faglig udvikling og kvalificering af den enkelte uddannelse. Da alle uddannelser ikke har lige mange fællesheder, har udvalget arbejdet med idéen om at klynge uddannelserne, så de uddannelser, som indholdsmæssigt har mest til fælles, samarbejder om at organisere nogle af uddannelsernes forelæsninger som fælles forelæsninger.

Ved at udvikle og organisere fælles forelæsninger er det også muligt at opnå en reduktion i antallet af arbejdstimer pr. stå uden at det fører til en forringelse af kvaliteten af uddannelserne. I samarbejdet mellem master i socialpædagogik og specialpædagogik er til eksempel halvdelen af forelæsningerne planlagt som fælles forelæsninger. Der har både blandt undervisere og studerende været stor tilfredshed med

denne organisering. For alle uddannelser vil det ikke nødvendigvis give mening at sammenlægge halvdelen af undervisningen. I udvalget har vi derfor lagt op til, at målet bør være en sammenlægning af undervisningen, svarende til 3 ECTS som et minimum. Dertil kommer organiseringen af fælles forelæsninger for alle masteruddannelser, svarende til 2 ECTS. Dermed fastholdes muligheden for specialisering på den enkelte uddannelse. Tanken er ikke, at den enkelte uddannelse skal give køb på sin særegenhed gennem samarbejdet med andre uddannelser. Men at der i samarbejdet på tværs af uddannelserne afsøges fælles temaer, emner og indhold, som går igen på de uddannelser, der samarbejder.

Når der undervises i samme tematik på tværs af flere uddannelser, vil undervisningen være af mere generel karakter og mulige eksempler vil hentes fra forskellige praksisser eller professioner. Det bliver derfor en væsentlig opgave for den enkelte modulansvarlige eller koordinator at hjælpe de studerende til at reflektere, hvordan de generelle teoretiske, faglige eller forskningsmæssige pointer, kan bidrage til at kvalificere den enkelte uddannelses specifikke fokus. Det er med andre ord nødvendigt at indtænke ressourcer til denne form for transfer af viden, som er helt afgørende for de studerendes faglige udbytte på den enkelte uddannelse. Det samme forhold gør sig gældende i relation til de fælles forelæsninger.

Ved at klynge uddannelserne og organisere fælles forelæsninger for alle masteruddannelserne bliver det muligt, dels at rationalisere timeforbruget pr. STÅ, dels at frigive ressourcer til andre former for organisering af undervisningen, til eksempelvis workshops eller andre former for værksteder, som er ressourcetunge og som masteruddannelserne hidtil har været afskåret fra.

På grundlag af disse betragtninger og vurderinger blev følgende idéoplæg i maj 2010 fremlagt for det samlede reformudvalg samt diskuteret i udvalget. På mødet blev det besluttet, at idéen skulle fremlægges for alle koordinators. Alle koordinators blev interviewet med henblik på at høre deres kommentarer og input til idéudkastet. Formålet var at inddrage koordinators for at kvalificere og skabe opbakning til det endelige forslag.

Skitsen, som blev fremlagt for reformudvalget og senere for koordinators, ser ud som følger:

Søjler: Æstetik og kultur
Velfærdstat og etik
Læring i praksis og profession

Modul 1 -3	Drama	B.litt.	Læse/ skrive	Soc	spe	Sund	med	Dansk s. 2.sprog	Prof. Udv.	voksen	vejl	ledelse
Specifikt 10 ECTS												
Fælles 3 ECTS Klynge- specifikt												
Generelt 2 ECTS For alle master- uddann elser												

Skitsen skal alene ses som et idéoplæg. De foreslåede titler og klynger er kun et forslag og de foreslåede klynger skal ligeledes kun ses som en idé, et eksempel. Det vil være afgørende for klyngernes bæredygtighed, at koordinatorene selv bidrager til at vurdere, hvilke uddannelser, den enkelte uddannelse bør og kan klynges med. Det er også muligt, at klyngerne skal være fleksible, så man kan arbejde på tværs af klyngerne. En sådan fleksibilitet kan dog føre til belastende meget koordinering og mødeaktivitet i forhold til mere faste samarbejdspartnere.

Som sagt blev idéen fremlagt for koordinatorene, og på baggrund af interviews med koordinatorene og fælles møde med koordinatorene, afholdt d. 26.5.2010, blev følgende konkluderet:

På mødet blev det tilkendegivet, at en del af de tilstedeværende koordinatorene var positivt indstillede overfor idéen om at organisere masteruddannelserne i eksempelvis tre klynger med det formål, at en andel af undervisningen skal tilrettelægges og gennemføres i klyngen og dermed på tværs af uddannelserne. Flere koordinatorene kunne se muligheden for at skabe mere fleksibilitet i såvel tilrettelæggelse og organisering af undervisningen. Det blev diskuteret, hvorvidt der skulle etableres faste klynger, med de begrænsninger for samarbejde, det medfører. Eller om alle uddannelser frit skal kunne samarbejde på tværs. En sådan fleksibilitet vil give øget administrativt og koordinerende arbejde.

Trods positive tilkendegivelser var koordinatorene dog generelt mere stemt for idéen om at opgive at gennemføre både undervisning på den enkelte uddannelse, i klyngerne og for alle masteruddannelserne via fælles forelæsninger, og i stedet kun gennemføre undervisning på den enkelte uddannelse og som fælles forelæsninger. Argumentet var at minimere kompleksiteten i tilrettelæggelsen og organiseringen af undervisningen, samt at værne om det fagspecifikke ved uddannelserne.

Koordinatorene mente ikke, at de på mødet kunne komme med konkrete forslag til, hvor stor en andel af undervisningen, der kunne henføres til fælles foredrag og evt. klyngeundervisning, før de fik viden om det økonomiske grundlag med det formål at kunne beregne de økonomiske konsekvenser af en mulig reorganisering. Med andre ord ønskede koordinatorene at få oplyst, hvor stort et indgreb i den nuværende organisering af masteruddannelserne, der som minimum er nødvendig, for at opnå den af ledelsen ønskede rationalisering og effektivisering.

Aftalen blev, at udvalget skulle sørge for at indhente de nødvendige oplysninger og videreformidle dem til koordinatorene, som herefter vil komme med konkrete bud på en reorganisering af masteruddannelserne.

Endelig blev det markeret af koordinatorene, at det er vigtigt samtidigt at udvikle og kvalificere undervisningen på masteruddannelserne samt udvikle en mere skarp profil af DPU's masteruddannelser. Flere pegede også på et behov for at reducere administrative procedurer.

Efterfølgende har udvalget afventet viden om det økonomiske grundlag for masteruddannelserne for at beregne de økonomiske konsekvenser af forskellige tiltag – herunder konsekvenser af den foreslåede reorganisering. Da det i september 2010 fortsat ikke var lykkedes at indhente de nødvendige beslutninger, blev det besluttet at

fortsætte udvalgsarbejdet trods de manglende oplysninger om det økonomiske grundlag.

I oktober 2010 blev udvalget forelagt en oversigt over økonomien på masterområdet og i november 2010 fremsendte prodekan Søren Kruse en ramme for det fremtidige timeregnskab, som ikke umiddelbart tog højde for reformudvalgets arbejde.

På det foreliggende grundlag har det ikke været muligt at beregne, hvilken fordeling af forholdet mellem fælles forelæsninger for alle masterstuderende, fælles forelæsninger i klyngerne og forelæsninger på de enkelte uddannelser, der skal til, for at leve op til den forventede timereduktion i antallet af arbejdstimer pr. stÅ. Med prodekanens udmelding i december 2010 vedr. reduktion af timeforbrug pr. STÅ i 2011, blev det imidlertid muligt at vurdere omfanget af sammenlæsninger, for at leve op til de nye timetal. Til eksempel har man på master i socialpædagogik og master i specialpædagogik i 2010 sammenlæst 8 ud af 20 forelæsninger á 3 lektioner. 2 forelæsninger er afviklet som fælles forelæsninger for alle masterstuderende. De resterende 10 forelæsninger á 3 lektioner er afviklet på den enkelte uddannelse, svarende til 50 prc. af undervisningen. Dertil kommer en reduktion af timer til 'tilstedeværelse'. Begge uddannelser har reduceret forbruget af arbejdstimer med 75. På trods af denne besparelse i arbejdstimer, skal begge uddannelser i 2011 reducere forbruget af timer til vejledning med 30 timer, for at leve op til de nye timetalskrav pr. STÅ.

På baggrund af koordinatorenes kommentarer til forslaget om klyngning, har udvalget gennemført en SWOT-analyse, som er en forkortelse af Strengths, Weaknesses, Opportunities og Threats. Udvalget har fundet det relevant at systematisere opsamlingen på analysen efter SWOT-analysens principper. SWOT-analysen kan således pege på, hvad der udgør styrkerne og svaghederne ved en eksisterende organisering af masteruddannelserne, samt hvilke muligheder og bekymringer, der ligger i en ny organisering af masteruddannelserne, baseret på klyngning.

En ny organisering af masteruddannelserne i klynger kan bidrage til en mere skærpet profil samt til en kvalificering af det grundlag, hvorpå behovet for nye uddannelser vurderes både i relation til interne og eksterne forhold. En organisering i klynger kan endvidere bidrage til at skabe et tættere samarbejde uddannelserne imellem, skabe større viden om masteruddannelserne på tværs samt skabe en synergieffekt. De studerende vil opnå en stærkere tilknytning til DPU og få en øget mulighed for netværksdannelse. På baggrund af erfaringerne med sammenlægningen af social- og specialpædagogik er det udvalgets vurdering, at det også vil styrke studiemiljøet for de masterstuderende. Endelig vil det føre til en øget økonomisk rationalisering samt plads til større fleksibilitet hvad angår organiseringen af undervisningen.

Hvis uddannelserne organiseres i klynger, så den enkelte uddannelse både skal rette sig mod det specifikke, det generelle og det fælles, vil det skabe en øget kompleksitet, som også vil stille andre krav til planlægningen af de enkelte moduler. Der vil endvidere blive mindre tid til at fordybe sig i det specifikke for den enkelte uddannelse. Det

kan give en øget arbejdsbyrde i forhold til organisering og tilrettelæggelse af uddannelsen.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at der med en organisering af masteruddannelserne i klynger bliver mulighed for at skabe en større fleksibilitet i tilrettelæggelsen og organiseringen af undervisningen samt en mulighed for at imødekomme kravet om reduktion i arbejdstimer pr. STÅ uden af kvaliteten i uddannelserne forringes.

Samtidig er det vigtigt, at uddannelsernes specialisering og professionsrettethed ikke forsvinder i den nye organisering. Det er netop masteruddannelsernes varetegn, at de retter sig mod specifikke professioner eller funktioner til forskel fra kandidatuddannelserne. Den største trussel mod masteruddannelserne som konsekvens af en klynngning anses således at være tab af den enkelte uddannelses profil, fagspecifikke indhold og professionsrettethed.

4.3. Konklusion og anbefalinger

Det er arbejdsgruppens vurdering, at en reorganisering af masteruddannelserne i en klyngestruktur, hvor en vis andel af undervisningen samlæses med en eller flere andre uddannelser, kan være en løsning på kravet om reduktion af arbejdstimer pr. stå, som mindst muligt forringer kvaliteten af uddannelserne. Det vil betyde, at der ikke sker en timereduktion i relation til undervisningslektioner, hvilket de uddannelser, der udbyder færre forelæsninger af hensyn til udgiftsniveauet, oplever som en forringelse af de studerendes faglige niveau. Men det kan føre til en ændring af dele af indholdet i de enkelte uddannelser, som kan belaste uddannelsernes specificitet og individuelle profil. Det er dog arbejdsgruppens vurdering, at en sådan tværfaglighed også kan bidrage til at skærpe de enkelte uddannelsers særkende. Dels at der så stor en grad af sammenfaldende tematikker i masteruddannelserne, at det vil være muligt at forelæse på tværs af uddannelserne uden at det ændrer på den enkelte uddannelses indhold i nævneværdig grad. Endelig er det arbejdsgruppens vurdering, at det i et samarbejde på tværs af masteruddannelserne, er helt afgørende at de modulansvarlige understøtter de studerende transfer af viden fra det generelle til det specifikke.

5. Delprojekt 4

Kvalificering af brugen af e-learning

Ved Hanne Knudsen

Formålet med dette projekt var at tage højde for de masterstuderendes særlige situation på studiet. Det var udvalgets vurdering, at en mere aktiv brug af e-learning kan fremme læringen på DPUs masteruddannelser. Tanken var at udvikle og afholde et internt kursus for undervisere og koordinatore på masteruddannelserne med vægt på, at underviserne gennem kurset skulle udvikle og afprøve konkrete planer for deres brug af e-learning. Dette skulle ske i 2010, altså sideløbende med reformudvalgets arbejde.

Lektor Lars Birch Andreasen har sagt ja til at stå for udviklingen af kurset. Han er i Vietnam frem til sommeren 2011 og de 100 timer, der er bevilget til udviklingen og gennemførelsen af det første kursus er overført fra 2010 til 2011. Det er ærgerligt at udskyde kurset i forhold til at imødekomme behovet for at kvalificere den it-baserede pædagogik på masteruddannelserne. På den anden side gør denne udskydelse af kurset det muligt at knytte det sammen med anbefalingen om, at der skal udvikles en DPU pædagogisk og didaktisk praksis, der kan fungere som et brand i konkurrencen med andre uddannelsesudbud.

6. Udvalgets konkluderende bemærkninger og anbefalinger

Reformudvalget har ifølge kommissoriet haft som opgave at bidrage til at vurdere og udvikle udbudsprofilen på masteruddannelserne. Til det formål blev udvalget bedt om at tage afsæt i følgende overordnede mål:

- Vurdere forskelle og ligheder mellem DPU's kandidatuddannelser og masteruddannelser, herunder mål og udbudsprofiler
- Vurdere behovet for nye uddannelsesudbud
- Vurdere og komme med forslag til udvikling af struktur og organisering af masteruddannelserne
- Vurdere og udvikle udbudsprofilen på masteruddannelserne.

Udvalget har valgt at definere fire forskellige delprojekter der tilsammen har haft som formål at bidrage til at vurdere og udvikle udbudsprofilen på masteruddannelserne. De tre af projekterne er gennemført og afsluttet, mens det sidste projekt er blevet udskudt (se s. 26). De tre gennemførte projekter har på forskellig vis rettet sig mod masteruddannelsernes kompetenceprofil, nye uddannelsesudbud samt udvikling af struktur og organisering. Tilsammen bidrager de tre projekter til at vurdere og udvikle udbudsprofilen på masteruddannelserne.

I det følgende vil vi komme med udvalgets konkluderende bemærkninger samt med udvalgets anbefalinger i relation til vurdering og udvikling af udbudsprofilen på masteruddannelserne.

Konkluderende bemærkninger

Udvalget finder, at udbudsprofil og uddannelsesbehov er tæt forbundet, samt at en vurdering af forskelle og ligheder mellem kandidatuddannelser og masteruddannelser bidrager til at indfange masteruddannelsernes profil. Endelig er det udvalgets vurdering, at struktur og organisering af masteruddannelserne og af undervisningen på uddannelserne er tæt forbundet til såvel profil som vurdering af behov.

Det har været udvalgets målsætning at kvalificere det grundlag, hvorpå uddannelsesprofil og behov vurderes og defineres, så der dels tages faglige, forskningsmæssige samt økonomiske hensyn i vurderingen. Dels så grundlaget for vurdering og behov gøres fleksibelt, så det løbende kan indoptage interne og eksterne faktorer, der har betydning for både profil, behov og organisering. Altså at grundlaget for vurderingen af profil, behov og organisering er både kompleksitetssensitivt og konjunkturfølsomt.

Det er endvidere udvalgets vurdering, at der bør skabes en tydelig og fælles ramme for udbuddet af masteruddannelserne på DPU. En fælles profil, som også bør afspejle sig i udbuddet af uddannelser. En sådan udbudsprofil vil på den ene side føre til, at der vil være en grænse for, hvilke masteruddannelser, DPU kan udbyde. På den anden

side, at udbuddet af uddannelser ikke alene kan henføre til markedets behov i bredeste forstand, men må tage hensyn til omverdenens uddannelses- og vidensbehov inden for rammerne af DPU's samlede profil på området for masteruddannelser. Det er udvalgets vurdering, at et hensyn til en udbudsprofil for DPU's masteruddannelser kan bidrage til at styrke DPUs position på feltet for masteruddannelser samt forbedre kvaliteten af uddannelserne. En skærpet udbudsprofil kan endvidere bidrage til at synliggøre masteruddannelsesudbuddet på DPU, afgrænse profilen og udbuddet fra andre udbydere og profiler, målrette markedsføringen og styrke synergien og samarbejdet på tværs af uddannelserne samt skabe en øget økonomisk rationalisering på masterområdet.

Det er udvalgets vurdering, at masteruddannelserne bør levere ydelser, der er forskningsbaserede og knyttet til forskningsprogrammer og forskningsenheder. Det er endvidere udvalgets vurdering, at forskningsprojekter, der retter sig mod praksis, skal bidrage til at udvikle praksis og pege på behov for ny viden i praksis, som kan føre til nye uddannelsesudbud på masterområdet. I den forbindelse foreslår udvalget, at DPU indgår i strategiske partnerskaber med aftagere af masteruddannelser, som også kan bidrage til at målrette uddannelserne.

DPU's mastere retter sig mod de professioner og funktioner, der har med læring, udvikling, pædagogik, dannelse og uddannelse at gøre i bredeste forstand. Samt mod de organisationer og institutioner, hvor disse former for processer er i fokus. DPU's masteruddannelser retter sig mod institutioner, organisationer, professioner og funktioner, der indeholder ledelse, vejledning, coaching, undervisning, didaktik, pædagogiske processer, læreprocesser, faglig og personlig udvikling, oplysning, dannelse, vidensudvikling, transfer af viden samt uddannelse. I princippet er der ingen grænser for, hvilke institutioner, organisationer og virksomheder, som DPU's masteruddannelser retter sig mod, da alle arbejdsprocesser indeholder flere af de ovenfor nævnte elementer. Men i praksis retter DPU's masteruddannelser sig overvejende sig mod offentlige velfærdsinstitutioner og velfærdsprofessioner. Det er udvalgets vurdering, at en skærpet profil kan bidrage til at DPU's masteruddannelser i højere grad kan gøre sig relevante for kulturinstitutioner, sociale institutioner og private organisationer, til eksempel NGO'ere, fagforeninger, m.m.

I relation til udvalgets arbejde med at komme med forslag til ny organisering af masteruddannelserne, har det ikke været muligt at opnå enighed i udvalget vedrørende vurdering af klyngestruktur. Men det er arbejdsgruppens vurdering, at en reorganisering af masteruddannelserne i en klyngestruktur, hvor en vis andel af undervisningen samlæses med en eller flere andre uddannelser, kan være en løsning på kravet om reduktion af arbejdstimer pr. STÅ, som mindst muligt forringer kvaliteten af uddannelserne. Det vil betyde, at der ikke sker en timerreduktion i relation til undervisningslektioner, hvilket de uddannelser, der udbyder færre forelæsninger af hensyn til udgiftsniveauet, oplever som en forringelse af de studerendes faglige niveau. Men det vil føre

til en ændring af dele af indholdet i de enkelte uddannelser, som kan belaste uddannelsernes specificitet og individuelle profil. Det er dog arbejdsgruppens vurdering, at en sådan tværfaglighed også kan bidrage til at skærpe de enkelte uddannelsers særkende. Endelig er det arbejdsgruppens vurdering, at det i et samarbejde på tværs af masteruddannelserne, er helt afgørende, at de modulansvarlige understøtter de studerende transfer af viden fra det generelle til det specifikke.

Arbejdsgruppens forslag til ny organisering af masteruddannelserne kan samlet set betragtes som en idé til at etablere en *styret fleksibel master*, som først og fremmest skal bidrage til, at de studerende kan målrette deres uddannelse mod netop deres specifikke arbejdssituation eller under hensyn til deres specifikke karriereplanlægning. Dertil kommer, at princippet i klyngestrukturen bidrager til at reducere i AT pr. STÅ.

Anbefalinger

På baggrund af disse konkluderende kommentarer er det muligt at indkredse følgende konkrete anbefalinger i det videre arbejde med at udvikle og kvalificere udbudsprofilen på DPU's masteruddannelser.

Udbudsprofil

Med henblik på at udvikle og kvalificere en udbudsprofil for DPU's masteruddannelser er det udvalgets vurdering, at der i den sammenhæng bør sættes fokus på

- At udvikle en mere klar kompetenceprofil, som gør det muligt at skelne de forskellige masteruddannelser fra hinanden og masteruddannelser fra kandidatuddannelser og bachelor- og dimittenduddannelser. Der peges i rapporten på profileringsmuligheder i forhold til: snæver-bred faglighed, praksis-akademisk orientering og i forhold til dannelsesaspekter
- At udvikle en skærpet udbudsprofil, der sætter fokus på at identificere masteruddannelsernes kerneeftagere og de kompetencer, som DPU ønsker, de studerende skal tilegne sig
- At uddannelserne er forskningsbaserede og samtidig rettet mod praksis og specifikke professioner. Idéen er at benytte de akademiske kompetencer og den forskningsbaserede undervisning som en differentieringsmulighed i forhold til diplom- og professionsuddannelserne
- At studieordningerne tydeligt afspejler, hvordan uddannelserne inddrager og tager afsæt i praksis samt hvordan teori og praksis kobles i uddannelserne

- At uddannelserne retter sig mod en specialiseret faglighed men på et bredt og tværfagligt grundlag. Formålet er at skabe en stor grad af fleksibilitet i uddannelserne, så den enkelte studerende, inden for en specifik faglighed, kan tilrettelægge sin uddannelse med henblik på yderligere specialisering, hvis dette måtte være ønsket
- At styrke og udvikle VIP'ernes pædagogiske kompetencer med henblik på at udvikle en fælles pædagogisk-didaktisk praksis
- At arbejde på at tydeliggøre relevansen for arbejdsmarkedet. DPU's forskningsprogrammer og forskningsenheder kan bidrage med ny viden, der kan bidrage til at udvikle og kvalificere praksisfelter, hvilket praksisfelter og arbejdsmarkedet ikke nødvendigvis selv er opmærksomme på eller vidende om.

Organisering

Med henblik på at understøtte kvalificeringen og udviklingen af masteruddannelsernes udbudsprofil, anbefaler udvalget følgende organisatoriske tiltag:

- At masteruddannelserne knyttes tæt til specifikke forskningsprogrammer og samtidig skaber rum for samarbejde på tværs af forskningsprogrammer og forskningsenheder. Idéen er, at der både sikres en specialisering og samtidig åbnes mulighed for en yderligere specialisering ved at andre forskningsprogrammer kan bidrage til dele af uddannelserne
- At uddannelserne smidiggøres med henblik på at øge fleksibiliteten for at sikre de studerendes mulighed for øget specialisering. Der kan eksempelvis tænkes i en tredeling af modulerne, så der arbejdes med enheder på 5 ECTS point
- Styrke sammenhængen mellem forskning i praksis og udbud af kompetencegivende mastermoduler. Blandt andet ved at opfordre til at forskningsansøgninger indeholder idé til og budget for videreuddannelse af praktikere og ved at indgå i strategiske partnerskaber med aftagere af masteruddannelser
- At uddannelserne klynges enten i faste klynger eller fleksible klynger uden at det fører til forringelse af muligheden for specialisering inden for de enkelte uddannelser.

Bilag

Delprojekt 2: Vurdering af behovet for nye uddannelsesstilbud
Rapport udarbejdet af reformudvalget for masteruddannelserne, dec. 2010

Idéer, visioner og forslag til udvikling af masteruddannelserne

1) Miljø- og sundhedspædagogik

Master study in "Good and healthy school" –toning af Master I skoleudvikling

Ved Venka Simovska, Programme Director

The concept of "health-promoting schools" was developed within the WHO initiative in the 80s and 90s, and has since been substantially implemented and researched in Denmark, Europe and globally. Denmark is an active member of the European Network of Health Promoting Schools since its beginning in 1992, and the Research Programme for Health and Environmental Education has been acting as a national support centre for many years.

The concept implies a so-called "whole-school approach" to health promotion and education, which considers the curriculum, but also the school psycho-social environment, ethos and values of the school, the organisational and leadership structures, health and wellbeing of the teachers and the school staff and the wider societal frames (e.g. policy) that influence school development and innovation. Moreover, the attention is placed on the importance of collaboration between the school and local community. The focus in health promotion includes education as one of the most important aspects in achieving equality in health. In this context, health is conceptualised in a broad manner (bio-medical but also social, emotional health and wellbeing), and looks into the societal determinants, inequalities and social justice, and relevant competences of pupils to influence health matters in the society.

This approach to health-promoting schools has to do with educational innovation, school development, school effectiveness and wellbeing of pupils as well as teachers, and other school staff. The main idea that the whole school environment and all the organisational processes in the school are supportive to wellbeing, and through that, to effective learning and educational achievement. So, health-promoting school initiative is often seen as an initiative towards good, effective, and healthy schools.

Professional development of teachers, school principals, and project leaders and their competences to work with this approach have been shown in research to be crucial for its effectiveness.

In the light of current situation in Denmark, where increasingly large number of tasks in relation to health and health education are imposed to schools to "solve" or at least address (e.g. obesity of children, sexually transmitted diseases, lack of physical activity, health diet, school food schemes, lots of health promotion interventions initiated by municipalities, or the ministries of education or health), the need to offer a Master study that would help teachers, school principals, project leaders in municipalities etc to develop competences necessary to design, manage, lead, evaluate school innovation and development projects – in health or other areas – by at the same time taking care of the health and wellbeing of both school staff and pupils, and integrating health promotion in the core task of the school – education.

Considering the new initiative for the Master in School development, I think that the idea of the Good and healthy school Master could be integrated in the School development master, either as a separate module, or as a separate line students can chose.

Therefore, we would like to have an active part in the planning of the master in school development and integrate the dimension of health promotion and effective education in it.

Masteruddannelse i mediering – en vision

Ved Jeppe Læssøe og Thomas Nicolai Pedersen

I det følgende præsenteres en idé til en ny masteruddannelse rettet mod læringsagenter indenfor det non-formelle område. Dvs. folk som arbejder professionelt med uddannelsesaktiviteter, der ikke hører til de eksamensrettede, formelle uddannelser, men er folkeoplysende i bred forstand. Det kan være uddannelsesmedarbejdere i virksomheder, ansatte i kommunale forvaltninger, beboerrådgivere, naturvejledere, ansatte i NGO'er, museumsfolk, selvstændige facilitatorer, konfliktlødere på det juridiske område m.v.

Disse aktører har det tilfælles, at de skal bringe en sag/emne ud til folk og folk ind i en sag/emne med henblik på at understøtte udviklings- og læreprocesser. De medierer mellem samfund og borger, mellem systemer og mellem aktører. De fungerer derved på forskellig vis som 'oversættere', igangsættere, netværkere og facilitatorer.

Potentialet for en masteruddannelse i mediering ligger i, at disse aktører som oftest har en masse faglige kompetencer på deres felt, men ikke har den pædagogiske kompetence til at arbejde som mediator. Medieringsarbejdets formål er på den ene eller anden måde at fremme læring. Og selvom dets vilkår er ret udflydende og væsensforskellig fra undervisningssituationen indenfor de formelle uddannelser, så forudsætter det didaktisk refleksion og tilrettelæggelse af sociale processer.

Endvidere mener vi, at der ligger et potentiale i at udbyde en videreuddannelse, som ikke er specifikt afgrænset til en bestemt sektor, men som tilbyder en almen kvalificering i mediering, som den studerende således potentielt vil kunne bruge på andre områder, hvis dette skulle være ønskeligt eller nødvendigt senere i dennes karriereforløb. Samtidig bør uddannelsen dog tilrettelægges, så der er god mulighed for at specialisere sig i forhold til et bestemt felt eller en bestemt setting.

Trods ovenstående er det selvfølgelig et godt spørgsmål, om der vil være tilstrækkelig efterspørgsel til en sådan uddannelse? Det bør klart nok nærmere undersøges. Vi vil blot hæfte os ved, at der os bekendt ikke findes nogen universitetsuddannelse på området i Danmark. Der findes et udbud af kurser indenfor området udbudt af private aktører som Attractor og Dispuk, men altså ikke nogen regulær uddannelse.

Internt på DPU er det en kvalitet ved forslaget, at vi vil kunne sammensætte et tilstrækkeligt stort og stærkt lærerhold. I stedet for, som vi har for vane, at lave at masteruddannelser med udgangspunkt i – og afgrænset til – DPU's forskellige forskningsprogrammer og -enheder, vil det være oplagt at udbyde en master i mediering i et samarbejde mellem flere fagmiljøer. På Institut for læring er der fx vip'er der arbejder med community psychology, organisation og med tilrettelæggelse af workshops og møder. På Institut for pædagogik er der vip'er som arbejder med medborgerskab, arbejdsliv og andre settings. På vores eget institut er vip'er, der arbejder med LLL, med vejledning og på sundheds- og miljø/bæredygtig udvikling områderne oplagt relevante at inddrage. Det kunne være rigtigt spændende at sætte folk fra disse miljøer sammen om at designe en master i mediering.

2) Medier og it i læringsperspektiv, Visuel kultur som pædagogisk fagområde

- Forslag om to flexible moduler, der tilbydes på alle masteruddannelser

Ved Mie Buhl & Karin Levinsen

Multimodalitet

Udgangspunktet for et modul, der omhandler multimodalitet har sit afsæt i at digital teknologi indgår i alle professionssammenhænge med henblik på kommunikation. I takt med at nye uddannelses og læringskulturer opstår i institutioner og på arbejdspladser bliver multimodalitet et emne for alle, der organiserer læreprocesser, forandringsprocesser og udviklingsprocesser. Betegnelsen multimodalitet dækker over samspillet mellem forskellige tegnsystemer som fx tekst, tale, lyd, billeder, narrativer og dramaturgiske forløb og bliver aktuelle i forhold til læringsressourcer som digitale platforme eller videoer. De forskellige kommunikationsformers tegn- og symbolsystemer skaber synergier, der indgår i sociale processer for betydningsdannelse og erfaringsdannelse.

Modulet vil gøre den studerende i stand til aktivt at anvende viden om multimodale erfaringsformer, betydningsdannelse i organisering af læreprocesser, forandringsprocesser og udviklingsprocesser.

Målet med et multimodalt udgangspunkt er, dels tilegnelse af viden på et teoretisk og praktisk grundlag om forskellige modaliteters vidensområder, dels udnyttelse af digitale teknologiers multimodale læringspotentialer i såvel fysiske som digitale læringsrum.

Digital literacy

Udgangspunktet for et modul, der omhandler digital literacy har sit afsæt i at digital teknologi indgår i alle professionssammenhænge med henblik på kommunikation. I takt med at nye digitale teknologier og medier indgår i kommunikation og praktikker, og i forhold til vidensamfundets dannelsesbegreb – *digital literacy* -, er dét at kunne beherske og agere med repertoarer af strategier i at tilegne sig og omgås digitale teknologier, en af de nye væsentlige kompetencer. Betegnelsen literacy dækker over et kompleks af afkodning, betydningsdannelse og forståelse, og aktualiseres i forhold til analyse og brug af digitalt baserede/ og støttede læringsressourcer.

Modulet vil gøre den studerende i stand til aktivt at anvende viden om digitale ressourcer som professionel digital dannelseskompetence i organisering af læreprocesser, forandringsprocesser og udviklingsprocesser.

Målet med fokus på literacy er dels tilegnelse af viden på et teoretisk og praktisk grundlag om forskellige literacy begreber og vidensområder, dels udnyttelse af digitale teknologiers læringspotentialer.

Ny masteruddannelse, arbejdstitel: i "læreprocesser på museer og samlinger - Kreative processer og kunstneriske metoder i læring". Master i museumsdidaktik – arbejdstitel

Ved Ingelise Flensborg og Lisa Gedde

I forbindelse med møder om evt. kommende masteruddannelser blev et forslag, som allerede er forhandlet med prodekan Søren Kruse forelagt udvalget. Det drejer sig om ovenstående forslag.

Fra skitsen til studieordning citeres:

"Uddannelsen er forankret på DPU/Aarhus Universitet og Louisiana og inddrager efter behov undervisere fra landets øvrige universiteter, således at man opnår en fokuseret uddannelse samtidig med at man trækker på relevante kapaciteter.

Baggrund

Baggrunden er af en henvendelse med ønske om samarbejde fra et af landets mest besøgte museum.

Der er i de sidste år set en større og større interesse fra museers og kulturformidlers side for at udvikle et undervisningsforløb på museerne.

Mens museumsmedarbejdere er velkvalificerede til at facilitere oplevelser, savner de den læringsmæssige og didaktiske indsigt der skal til for at forløse museernes læringsmæssige potentialer.

Uddannelsens erhvervs- og arbejdsmarkedsigte

Uddannelsen skal kvalificere kunstformidling og skoletjeneste samt skole- og gymnasieundervisere, folk med it- og mediebaggrund der vil udvikle museums pædagogiske it baserede ressourcer.

Aftagerne kan være:

- Museer og samlinger
- Skoletjenester i kommunerne
- Forlag
- Medievirksomheder
- Oplevelsesindustrien

Kompetenceprofil (Viden og forståelse, færdigheder og kompetencer)

En master i læreprocesser på museer og samlinger har indsigt i dansk- og international forskningsbaseret viden om læreprocesser på museer. Kandidaterne kan udvikle samarbejde mellem lærere og formidlere og kvalificere lærere til at didaktisk forholde sig til museumsformidling og oplevelse.

Den kan give forståelse af planlægning og gennemførelse af undervisningsforløb på museer og samlinger samt i skole, gymnasier og i livslange læringsforløb som højskoler og fritidsundervisning.

En master i denne uddannelse har færdigheder som selvstændig udvikler af it-baserede læringsforløb og ressourcer.

Institut for didaktik rummer forskere som har kernekompetencer indenfor billedkunst, billedpædagogik, visuel kultur, museumspædagogik og medier og it. Uddannelsen vil basere sig på disse kompetencer som samtidigt er forankret i flere forskningsenheder som børn og unge." Citat slut.

3) Forskningsprogrammet for de videregående uddannelsers pædagogik, toning

Ved Tina Bering Keiding. Programleder

Det vil være oplagt at supplere profilen på den fleksible master med et par moduler inden for de videregående uddannelsers pædagogik. Der er mange moduler på de eksisterende masteruddannelser som kan indgå i en fleksibel master med fokus på de videregående uddannelsers pædagogik (Læringsteori, læringsmiljøer, uddannelsesorganisationer, ledelse, uddannelsesvidenskab, didaktik).

Men de skal tænkes ind i 'et anbefalet forløb', evt. med nogle obligatoriske og nogle valgmoduler OG suppleres med moduler som retter sig specifikt mod videregående uddannelse, og som berører emner som:

- Samfundets uddannelsessystem med fokus på de videregående uddannelser og disses karakteristika, herunder begreber som forskningsbaseret og forsknings-tilknytning. Både med blik ud ad til (globale trends) og indadtil: pædagogiske konsekvenser
- Uddannelses jura (fordi mange sidder og laver studieordninger, behandler klager osv.)
- De studerende: forudsætninger, motivation, diversitet mv
- Videregående uddannelsers didaktik: Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisning. Curriculum/læreplansteori, Undervisningsformer/-metoder, eksamensformer og kollegialt samarbejde, herunder kollegavejledning.
- Undervisningsmedier, med særligt fokus på Educational it (=de elektroniske mediers potentiale og problemer i videregående uddannelse)

Der er efter min bedste vurdering et stort potentiale i fht studerende som ikke rigtigt synes de passer på de eksisterende mastere hverken hos os eller på andre universiteter.

En sådan specialisering skal ligge i Aarhus, fordi det er der det største miljø for uni-pæd er, og fordi det vil være muligt at trække på vejledere fra andre hovedområder, som har særligt kendskab til fx sundhedsuddannelse, naturvidenskabelig uddannelse mv. For mig at se er det afgørende, at den på den ene side fremstår med et sammenhængende alment relevant curriculum, og på den anden side åbner for en vis specialisering gennem projekter og evt. nogle valgmoduler.

4) Forskningsprogrammet for fagdidaktik

Ved mødet tilkendegav programleder Vibeke Hetmar at man først og fremmest ville indgå i drøftelser (og evt. realisering) af Master i skoleudvikling på grund af de nuvæ-

rende begrænsede bemandsmæssige ressourcer. Ligeså må visioner vente til den samlede situation for DPU/AAU er mere afklaret.

5) Forskningsprogrammet: social- og specialpædagogik i et inkluderende perspektiv

I forskningsprogrammet: Social - og specialpædagogik ser programleder Susan Tetler ikke nogen mulighed for yderligere at bidrage til masteruddannelsesområdet. Forskerne er allerede involveret i masteruddannelsen i socialpædagogik og specialpædagogik.

6) Forskningsprogrammet: Diversitet og læring

Forskningsprogramleder Dorte Marie Søndergaard, Diversitet og Læring, er allerede involveret i masteruddannelsen i positiv psykologi. Endvidere er programmet midt i et større forskningsprojekt, eXbus-projektet. I forbindelse med projektet skal der uddannes en gruppe interventionister, som på sigt måske kunne udvikle sig til en masteruddannelse. Generelt er der interesse i at bidrage til DPUs masteruddannelser, men pt. trækkes alle ressourcer fra programmet ind i kandidatuddannelsen Pædagogisk Psykologi.

7) Forskningsprogrammet Organisation og Læring

Forskningsprogrammet Organisation og Læring har ansvaret for masteruddannelsen MLU og LAICS. Dernæst bidrager nogle af programmets forskere til master i voksenuddannelse. Programmets ledere ser derfor ikke nogen mulighed for at bidrage til flere masteruddannelser og mener også, at deres eksisterende forskning allerede formidles gennem de eksisterende aktiviteter på masterområdet.

8) Forskningsprogrammet: Social- og specialpædagogik i et inkluderende perspektiv med særligt fokus på visioner og aktuelle planer om 'branding' og faglig udvikling af DPU's masteruddannelse i socialpædagogik (med korrespondance til master i specialpædagogik)

Af Søren Langager

Masteruddannelser er professionsrettede, og et professionsområde som socialpædagogik er karakteriseret ved en relativt høj grad af specialisering i forskellige indsatsområder identificeret via de målgrupper og opgavetyper, der definerer felterne. Det kan være socialpædagogik ift. døgnanbragte børn og unge, opsøgende og forebyggende arbejde (gadeplansarbejde, familiearbejde mv. i ikke-institutionaliserede kontekster), socialpædagogik i daginstitutioner, fritidstilbud og folkeskole, omsorgssikrende indsatser i bo- og dagtilbud for voksne med varig nedsat fysisk/psykisk funktionsevne,

socialpædagogiske indsatser ift. hjemløse, sindslidende mv. Konkrete professionsområder, der på samme tid skriver sig ind i den generelle teoretiske og empiriske viden omkring socialpædagogikkens samfundsmæssige, professionsrettede og metodeorienterede grundlag, der udmøntes i undervisningstilrettelæggelse af master i socialpædagogik generelt, men som også 'inviterer' til særligt tilrettelagte fokusmoduler ift. de forskellige afgrænselige socialpædagogiske indsatsfelter.

Med DPU's nuværende fagligt ideelle sammenknytning af forskningsprogrammer og masteruddannelser har vi inden for forskningsprogrammet 'Social- og specialpædagogik i inkluderende perspektiv' (SSIP) ikke kun udtænkt, men også som forsøg realiseret en 'dobbelstrategi' ifm. masteruddannelsen i socialpædagogik. Sideløbende med det traditionelle udbud af 'den brede socialpædagogikmaster' satses på mulighed for eksternt finansierede 'særlige sideløbende moduler', der umiddelbart kan skrive sig ind i en af den eksisterende studieordning moduler (typisk modul 2) med den forskel fra den 'brede' socialpædagogiske master, at der er særligt fokus på ét af professionsområdetets indsatsfelter.

I første omgang er planlagt et forsøgsmodul 2 i efteråret 2011 målrettet socialpædagoger, der arbejder med voksne med varig nedsat funktionsevne. Ideen udvikledes ifm. en større projektansøgning til Socialministeriet/Servicestyrelsen i 2009 omkring forskningstilnyttet kompetence- og kvalitetsudvikling af de socialpædagogiske indsatser i bo- og dagtilbud i en række nordsjællandske kommuner. I projektansøgningen med et samlet budget på 4.3. mio.kr., blev afsat 330.000 kr. til betaling for 22 deltagere i et dedikeret mastermodul på DPU plus 15.000 kr. til særligt design heraf (altså udover de sædvanlige økonomiske masterprocedurer på DPU).

Ideen om et særligt mastermodel som integreret del af en projektansøgning blev godkendt af DPU's daværende undervisningsdirektør Søs Bayer, og blev i mødekommet af ministeriet, idet projektet var blandt vinderne i konkurrence med mange andre ansøgninger.

Dette udfald af projektansøgningen til Socialministeriet har i forskningsprogrammet SSIP skabt forventning om, at ideen såvel forskningsmæssigt, undervisningsfagligt som universitetsøkonomisk er værd at arbejde videre med i kommende projektansøgninger, kort begrundet i følgende overskrifter:

- En del eksternt finansierede forsknings- og udviklingsprojekter inden for de social- og specialpædagogiske områder indebærer forventninger om en 'tillægsgevinst' i form af konkret kompetence- og kvalifikationsudvikling af de involverede professionelle praktikere (kombineret anvendt og grundforskning)
- I det store regnskab er en udgift omkring 350.000 kr. (plus eventuelt frikøb af medarbejdere) et mindre beløb, hvis resultatet er målrettet forskningsforankret

kompetenceudvikling af 20-25 personer på akademisk niveau; dvs. at det rækker udover lokalt bundet kompetenceudvikling

- For de deltagende masterstuderende vil det være et økonomisk omkostningsfrit 15ETCS modul, som individuelt kan animere til videre uddannelse på den 'ordinære' masteruddannelses øvrige moduler
- For DPU giver det – udover et 'sikkert økonomisk planlægningsgrundlag' – såvel muligheder for at udvikle nye modeller for forskningsbaseret undervisning, som grundlag for oparbejdelse af nye undervisningselementer, der kan implementeres i det 'brede' masteruddannelsesudbud.
- Endelig kan det udgøre et specialiseret uddannelsesstilbud med favorable ETCS muligheder i konkurrence (eller samarbejde) med diverse kursusudbud i UC-regi o.l.

Mulige organisatoriske udfordringer ift. DPU's centrale masteruddannelsespolitik vurderes at være få; først og fremmest at det specialiserede mastermodul i første omgang ikke udbydes som åbent tilbud, og at der kan være begrænsninger i, hvor stor en del af undervisningsvolumen, der kan samlæses med andre masteruddannelser.

Således til mulig inspiration for DPU's masteruddannelsesreformudvalg med forventninger om, at denne kobling mellem 'brede' mastermoduler inden for et professionsområde og dedikerede særlige moduler knyttet til forskningsprojekter, eksternt kan vise sig som et attraktivt 'DPU-brand', og internt at det som udgangspunkt med et givet økonomisk budget på omkring 350.000 kr. (deltagerbetaling og præliminær faglig modulplanlægning) integreret i et større projektbudget, er økonomisk 'risikofrit'.

9) Forskningsprogrammet Center for Ungdomsforskning

Af Jens Christian Nielsen

Interessetilkendegivelse om udvikling af Master i Ungdomspædagogik

Forskningsprogrammet Center for Ungdomsforskning har gennem flere år gjort sig overvejelser og haft drøftelser med DPU's ledelse omkring at udbyde en forskningsbaseret masteruddannelse i ungdomspædagogik. Allerede i 2007 udviklede vi til ledelsen et udkast til en masteruddannelse (Master in Youth and Learning), men processen blev sat på stand by i forbindelse med fusionen med Aarhus Universitet.

Foranlediget af arbejdet på DPU med at reformere masteruddannelserne og deres struktur og i den sammenhæng et møde med Gorm Hansbøl, har vi internt i forskningsprogrammet drøftet om vi stadig ser et behov for og har interesse i at udvikle en masteruddannelse i pædagogik. Resultatet af disse drøftelser er, at vi gerne vil til-

kendegive en interesse i at udvikle en sådan masteruddannelsen og at vi stadig ser et behov for uddannelsen.

Kort om formålet med uddannelsen og hvilken målgruppe den vil have

Formålet med uddannelsen vil kort sagt være at give undervisere, ledere, vejledere og konsulenter, der beskæftiger sig fagligt og/eller professionelt med unge viden og teorier om ungdomslivet og pædagogiske metoder og redskaber, der kan kvalificering undervisning, vejledning, ledelse og involvering af unge. det kan i den sammenhæng overvejes at tage uddannelsens moduler/modulindhold alt efter om deltagerne beskæftiger sig med ledelse, undervisning eller vejledning. Nogle af disse typer samarbejde kunne foregå i samarbejde med andre fagmiljøer på DPU/KULT/AU, fx forskere fra vejledningsenheden eller fra ASB.

Målgruppen for uddannelsen er ledere, medarbejdere, konsulenter og vejledere i fritids- og ungdomsklubber, på højskoler, i ungdomsskoler, i grundskolens udskoling, på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, i fritids- og foreningslivet, i personale- og uddannelsesafdelinger, i arbejdsformidlinger, a-kasser og fagforbund. Gennem det større praksissamarbejde forskningsprogrammet har, bl.a. i kraft af foreningen Center for Ungdomsforskning, der i sin medlemskreds bl.a. tæller fagforbund (BUPL, FTF, GL, Dansk Metal, HK og 3F), foreningsliv (DGI, DIF, DUF og DFS), uddannelses- og vejledningsinstitutioner (de fleste UU'er, Frie Kostskolers Fællesråd, Lederforeningen for VUC og KTS), Rigspolitiet og Forsvarets Personeltjeneste, en kontakt til et stort bagland, hvor der formodes at være stor interesse for masteruddannelsen.

Men der er naturligvis både behov for at udvikle uddannelsens indhold nærmere og afsøge uddannelsens nuværende rekrutteringsgrundlag mere præcist.

Hvilken etiket hører master i ungdomspædagogik til under?

I DPU's mastereformgruppe arbejdes der med tre overordnede etiketter for masteruddannelserne: Æstetik og kultur; Velfærd og etik og Læring i praksis og professioner. Skal vi vælge og søge at placere uddannelsen i relation til disse tre felter, så placerer masteruddannelsen i ungdomspædagogik umiddelbart tættest på feltet *læring i praksis og profession*. Der vil dog også være elementer i uddannelsen, der beskæftiger sig sociologisk med velfærdsstatens rolle og funktion og dermed relaterer sig til feltet *velfærdsstat og etik*. Ligesom der er elementer der beskæftiger sig med ungdomskulturelle forhold, der relaterer sig til feltet *æstetik og kultur*.

10) Forskningsprogrammet: Samtidsdiagnostik

Af Søren Christensen

Om samtidsdiagnostikkens bidrag og ønsker til masteruddannelsernes struktur og indhold.

En master i samtidsdiagnostik vil selvfølgelig indgå i klyngen "Velfærdsstat og etik" og vil kunne bidrage til såvel fælles som generelle studieelementer. Fælles for uddannelserne i denne klynge er således fokus på forholdet mellem individ og samfund (subjektet og det sociale), som samtidigt står særligt klart og tydeligt i masteren i samtidsdiagnostik. Og som er forskningsmæssigt funderet i forskningsprogrammet "pædagogisk samtidsdiagnostik". Bidraget vil således være nuanceret viden om forholdet mellem subjektet og det sociale, med særligt henblik på at give bud på hvordan denne traditionelle modstilling kan omformuleres og forstås på nye måder i pædagogiske sammenhænge. Forskningsprogrammet vil endvidere kunne bidrage med at udpege tegn, tendenser og tiltag i relation til velfærdsstat og etik – ikke mindst tendenser i retning af at velfærdsstaten omformes til en konkurrencestat, der mobiliserer alle sine menneskelige ressourcer mhp. deres optimering i konkurrencens tjeneste (det aktive, kompetenceudviklende, livslangt lærende individ etc.).

I forbindelse med de generelle studieelementer vil samtidsdiagnostik i særlig grad kunne bidrage med indsigter i videnskabsteori og videnspolitik (orientering i og vurdering af de mangfoldige vidensformer, der forsøger at gøre sig gældende som autoritative i samtiden, såvel som med indsigter i socialteori og socialfilosofi (jf. ovenfor).

Opdelingen af modul 2 i 3 mindre moduler á 5 erts points muliggør at andre masterstuderende - (og studerende udefra) kan få indblik i samtidsdiagnostikkens teorier og kunnen. En anbefaling kunne derfor være, at alle masteruddannelser indeholder et tredelt modul, således at masterstuderende i samtidsdiagnostik – og studerende udefra - også kan søge viden og specifik kundskab fra andre masteruddannelser. Dette vil sikre en mangfoldighed og fleksibilitet – for den enkelte studerende og for uddannelserne som sådan. Det vil samtidigt befæstne uddannelsernes beslægtethed. – og den særlige DPU-profil en master herfra kan identificeres med..